

MONOGRÀFIC

Educació física, activitat física i esport com a eines d'inclusió

Marta CAPLLONCH BUJOSA

Universitat de Barcelona

mcapllonch@ub.edu

<https://orcid.org/0000-0002-3381-9720>

Marta LLORACH SEGALÀ

Universitat de Barcelona

martallorach@ub.edu

<https://orcid.org/0000-0003-4900-6668>

Ingrid LAFUENTE FONS

Federació Esportiva Catalana de Paralítics

Cerebrals (FECPC), Espanya

projectes@fecpc.cat

<https://orcid.org/0000-0002-7517-3331>

La inclusió ha de ser una garantia en totes les activitats que es desenvolupen en l'àmbit de l'activitat física, l'educació física o l'esport. Tots ells, conceptes afins, però no sinònims, ja que cadascun d'ells compte amb finalitats pròpies que poden recórrer tota la línia d'intencions: educatives, formadores, d'entreteniment i de gaudi o de competició. La inclusió és un dret universal que traspasa les persones amb discapacitat perquè implica la participació plena dels individus en condicions d'igualtat en les diferències. No obstant això, el terme "inclusió" es reconeix ple de complexitat perquè suposa el reconeixement i el respecte a la diversitat des d'una perspectiva de col·laboració entre diferents agents. En aquest sentit, i sigui quin sigui el context de desenvolupament de la pràctica inclusiva en les seves diferents manifestacions, pren especial atenció la necessitat de la sensibilització de la societat per tal de prendre consciència de les característiques, capacitats i potencialitats de totes i cadascuna de les persones, amb discapacitat o no, i la col·laboració de totes les persones implicades.

Aquesta secció monogràfica vol expressar des de diferents punts de vista aquesta complexitat a través de quatre propostes. Dues d'elles estan orientades a la implementació d'activitats motrius alternatives com són la capoeira i el *pickleball*, una des d'una perspectiva pràctica i l'altra més teòrica. Les altres dues propostes estan orientades a la formació dels futurs docents i a oferir eines pedagògiques que els ajudin a desenvolupar actituds positives cap a la diversitat com un dels elements claus per a la millora de les seves competències docents. En totes les propostes es destaca la necessitat de col·laboració de les persones implicades, així com donar a conèixer beneficis, valors socials que, des de diferents contextos tenen l'educació física, l'activitat física i l'esport inclusiu.

Moneo-Benítez, Braz i González André presenten una proposta de taller de pràctica motriu orientada a analitzar les possibilitats pedagògiques de la capoeira, una pràctica cultural brasilera dinàmica i multifacètica que barreja elements de lluita, dansa, música i acrobàcies, com a eina d'inclusió per a dos nens amb paràlisi cerebral: un amb dificultats de moviment, i l'altre amb necessitats d'ajuda extrema. L'objectiu és pal·liar l'aïllament que pot patir aquest alumnat en l'àrea d'educació física, gràcies al potencial inclús que té la capoeira on els moviments es poden acomodar als diferents nivells d'habilitat i mobilitat, i on els participants proporcionen un entorn segur i de col·laboració que fomenta la inclusió de totes les persones integrants al grup. La proposta dels autors s'acompanya del disseny d'activitats de capoeira on prenen especial importància les adaptacions dels moviments, el suport musical, les estratègies d'intervenció, l'ús de jocs cooperatius i la capacitat docent, que inclou tant la formació docent com les adaptacions curriculars.

La proposta de Lirola, Jiménez-Baca i Cerezuela se centra en una anàlisi exhaustiva de l'evolució històrica i dels fonaments epistemològics del *pickleball*, un joc recreatiu familiar que combina elements del tennis, el tennis de taula i el bàdminton. Per la seva accessibilitat, baix cost i exigències físiques moderades que l'alineen amb el disseny universal i els esports adaptats, el *pickleball* ha evolucionat fins a convertir-se en un esport global que fomenta entorns educatius i inclusius. L'anàlisi destaca els beneficis de la seva pràctica com a mitjà per apoderar les persones amb diferents capacitats i satisfer les necessitats psicològiques individuals i socials, i enfortir l'autoestima, la resiliència comunitària i el capital social.

Abellán, Sáez-Gallego i Segovia proposen contextualitzar, justificar i desenvolupar un taller anomenat *Conociendo a deportistas con discapacidad intelectual*, fruit d'una de les accions d'un programa d'innovació docent orientat a la millora de les competències docents en l'atenció a l'alumnat amb discapacitat en la formació inicial del professorat d'educació física. Orientat a repensar la Teoria del contacte directe, els futurs mestres d'Educació Infantil i Primària de 4 facultats d'Educació del territori nacional interactuen amb un total de 42 esportistes amb discapacitat intel·lectual. En aquest moment el taller ja compta amb 6 edicions. Els estudiants valoren molt positivament el taller per a la percepció de l'autoeficàcia per a l'atenció a l'alumnat amb discapacitat, per al desenvolupament d'actituds positives cap a la discapacitat, reduir els estereotips i la disminució dels prejudicis cap a grups socialment vulnerables.

Finalment, la proposta de Capllonch, Llorach Segalà i Lafuente Fons, vinculada a la formació inicial dels docents d'educació física, busca ampliar la visió de les educadores i educadors sobre la inclusió social a través de l'educació física, l'activitat física i l'esport. Plantejada través d'un congrés en el si de la formació universitària, s'erigeix com una proposta paral·lela orientada a sensibilitzar la comunitat educativa sobre la necessitat generar espais inclusius en l'àmbit de l'activitat física, compartir experiències i conviure amb persones amb diferents capacitats a través de la pràctica d'activitat física, generar nou coneixement sobre l'àmbit de la inclusió, contribuir al debat social i massa crítica sobre l'educació inclusiva des de diferents àmbits, alhora que difondre entre els participants diferents tipus de pràctiques relacionades amb l'activitat física, l'educació física i l'esport inclusiu. L'organització del congrés compta amb el suport de la Fundació Onat (fundació sense afany de lucre orientada a promoure la pràctica de l'esport de persones amb diferents capacitats), la Universitat de Barcelona i la FeCPC (Federació esportiva catalana de paràlisi cerebral). Els resultats, recollits a través d'una enquesta de satisfacció, desvetllen que el format de congrés mitjançant conferències, taules rodones i tallers són una opció vàlida a la universitat per apropar la realitat al nostre alumnat, sensibilitzar-lo cap a la diferència i aprendre nous coneixements.